

ČERNÁ, Dagmar: *Norimberský proces*. Rigorózní práce předložená k obhajobě na katedře německých a rakouských studií Institutu mezinárodních studií UK-FSV, Praha 2007, 85 stran rukopisu.

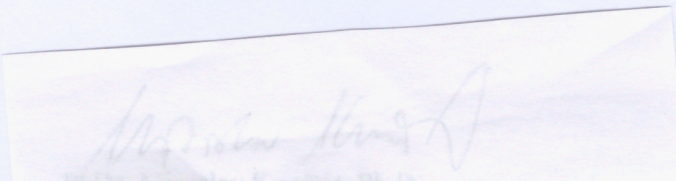
Téma Norimberského procesu s německými válečnými zločinci je na první pohled dostatečně pokryto příslušnou historickou literaturou a pramennými edicemi. S postupujícím časem je však jeho „jedinečnost“ (v tomto smyslu nejenom jako soudního procesu, ale především zde souzených nacistických válečných zločinů) nazírána i novějšími historickými zkušenostmi z poválečného vývoje a samozřejmě i sub specie vývoje mezinárodního práva. V této časové retrospektivě je zřetelnější, které trendy a zájmy při přípravě procesu převažovaly, jaké právní pojetí proces inauguroval – a tudíž jaký precedens představoval *pro futuro*, především z hlediska současného trendu institucionalizace mezinárodního trestního soudnictví (srov. Mezinárodní trestní tribunál pro býv. Jugoslávii, Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu a především univerzálně koncipovaný Mezinárodní trestní soud, ustavený na základě Římské smlouvy z r. 1998).

Autorka si nekladla za cíl přinést něco nového k průběhu procesu a jednotlivým obžalovaným. Soustředila se především na popis cesty k ustavení mezinárodního tribunálu, na vznik unikátního kompromisu mezi právními a politickými představami jednotlivých vítězných mocností (kde klíčovou roli sehrály Spojené státy a především koncepce Roberta H. Jacksona, která se musela prosadit v konkurenci s původně upřednostňovaným plánem H. Morgenthaua) a na analýzu Statutu norimberského tribunálu a jeho inspiračních zdrojů. Pozornost věnuje v této souvislosti i jednotlivým skutkovým podstatám (zločiny proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti), a to v historických souvislostech geneze těchto pojmů před i po 1. světové válce a především v konfrontaci s dosud nebyvalými ukrutnostmi 2. světové války a způsobu jejího vedení a vyvolání nacistickou Třetí říší. Bezprecedentní situace si vyžádala bezprecedentní řešení: při vytváření statutu tribunálu a při vymezení jednotlivých skutkových podstat došlo k originálnímu sloučení tradic angloamerického a kontinentálního právního řádu (při převaze prvků angloamerických) a proces sám byl i významným impulsem pro právní teorii – především v konfrontaci s normativistickou a přirozenoprávní školou v oblasti mezinárodního práva. Právě tato pasáž (resp. 5. kapitola) představuje nejoriginálnější a zároveň klíčovou partii práce D. Černé.

Připomínky oponenta jsou v tomto případě jen marginálního charakteru. Tak např. soupis pramenů a literatury vykazuje drobné nedostatky, kdy u „primárních pramenů“ chybí potřebný odkaz na příslušné edice, seznam literatury nediferencuje mezi periodiky a knižními tituly, nemluvě o absenci internetových odkazů, které jsou pouze průběžně citovány v jednotlivých poznámkách, a o chybějícím seznamu používaných zkratk. Pro ústní obhajobu doporučuji případně rozvést problematiku retroaktivity v mezinárodním právu veřejném, a to i ve vazbě na často diskutovaná témata v česko-(sudeto)německých vztazích – tj. např. v otázce aplikace a interpretace některých poválečných mezinárodněprávních norem a definic – např. definice genocidia – na normy upravující odsun Němců z Československa (dle prací zemřelého Felixe Ermacory se mělo jednat o genocidium, na něž zákaz retroaktivity nelze striktně uplatňovat).

Předloženou rigorózní práci JUDr. Dagmar Černé, LL.M. doporučuji k obhajobě.

V Mariánských Lázních 13. října 2007

Miroslav Kuchař, Ph.D.
Institut mezinárodních studií UK-FSV